

มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติก กลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

LEGAL MEASURES TO PROMOTE RECYCLING PLASTIC HOUSEHOLD WASTES

พัชรนันท์ รักพงษ์ไทย

Patcharanun Rukpongthai

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : patcharanun.tam@gmail.com

Graduate student of Master of Laws Program in Natural Resources and Environmental Law,

Faculty of Law, Thammasat University. Email address : patcharanun.tam@gmail.com

Received : August 7, 2018

Revised : June 12, 2019

Accepted : June 27, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้ ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติก กระบวนการรีไซเคิลขยะพลาสติกจากครัวเรือน มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ (recycle) ของประเทศญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายเท่าที่มีอยู่ในประเทศไทย พร้อมทั้งวิเคราะห์และเสนอแนวทางที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย

ทั้งประเทศญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีมาตรการทางกฎหมายที่คล้ายกันโดยมีการกำหนดอย่างชัดเจนในดับทกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยประเภทพลาสติก นอกจากนี้ทั้งสองประเทศยังกำหนดหน้าที่ในการรีไซเคิลให้กับบรรดาผู้ผลิตและผู้จำหน่ายบรรจุภัณฑ์ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวกลางหรือผู้ประสานในการเก็บรวบรวมขยะที่คัดแยกแล้วเพื่อนำไปสู่กระบวนการรีไซเคิลเองหรือผ่านผู้ประกอบการรีไซเคิลต่าง ๆ เป็นต้น

ในขณะที่ประเทศไทยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ของไทยยังไม่มีบัญญัติชัดเจนแยกออกจากกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอยอื่น ๆ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางในการปรับเปลี่ยนและนำข้อดีข้อเสียของแต่ละประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทยใน 3 แนวทางดังต่อไปนี้คือ

- ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกจากครัวเรือนกลับมาใช้ใหม่โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการต้นทางทั้งในเชิงของผู้ผลิต รวมถึงขั้นผู้บริโภค

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรีไซเคิลของทุกภาคส่วน ทั้งรัฐบาล ท้องถิ่น เอกชนและ ภาคประชาชน ซึ่งไม่เพียงทำได้โดยผ่านกฎหมายเท่านั้น แต่ยังสามารถทำผ่านนโยบายรัฐอีกด้วย

- การปรับปรุงกฎหมาย โดยผู้เขียนเห็นว่าในปัจจุบันมีกฎหมายอยู่ 2 ฉบับที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดการรีไซเคิลขยะพลาสติกจากครัวเรือนได้โดยตรงคือ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 โดยขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขหรือเพิ่มเติมบทบัญญัติบางส่วนที่สามารถส่งเสริมการรีไซเคิลขยะพลาสติกจากครัวเรือน

คำสำคัญ

ขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติก, พลาสติก, การนำกลับมาใช้ใหม่, การแปรใช้ใหม่, รีไซเคิล

ABSTRACT

This article researchs about the aspects of plastic household waste (PHW), recycled process and a comparative legal study was made of regulations on recycling plastic household waste (PHW) in Thailand, Japan and Germany by analyzing and presenting the resolutions that may be advantage for Thailand.

Both of Japan and Germany have the resemble legal measures that clearly define the cooperation of people in promoting PHW recycling. Moreover, they give the manufacturers, distributors and municipal administrations by responsibilities to gather separated wastes before bringing to the recycling process or entrepreneurs.

By contrast, in Thailand, There's no laws about promoting the recycling of PHW obviously separate from other waste management laws so there are 3 suggestions from the author to adapt with Thailand.

- Manufacturers and consumers should be the focus of promoting PHW recycling.
- The Thai government and municipalities as well as private and public sectors should become partners in recycling by law and official policy.
- In terms of legal reform, the Act on the Maintenance of the Cleanliness and Orderliness of the Country, B.E. 2535 (1992), amended in 2017, as well as the Excise Act, B.E. 2560 (2017) require revision to directly promote PHW recycling. In terms of legal reform, the Act on the Maintenance of the Cleanliness and Orderliness of the Country, B.E. 2535 (1992), amended in 2017, as well as the Excise Act, B.E. 2560 (2017) require revision to directly promote PHW recycling.

Keywords

Plastic household waste, Recycling, Environmental law in Thailand.

บทนำ

ขยะ หรือ มูลฝอย หรือคำว่าขยะมูลฝอย ต่างก็มีความหมายเป็นอย่างเดียวกัน คือ เป็นของเสียประเภทหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นบรรดาเศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว เช่น เศษอาหาร เศษผ้า เศษกระดาษ เศษวัตถุ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใด ที่ได้มาจากสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงขยะมูลฝอยติดเชื้อ เป็นพิษ หรืออันตรายด้วย แต่ไม่รวมถึงวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท ขึ้นอยู่กับลักษณะที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ซึ่งหากแบ่งตามลักษณะทางกายภาพจะพบว่าขยะประเภทหนึ่งคือขยะประเภทขยะรีไซเคิล หรือ ขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (Recyclable Waste) ซึ่งได้แก่ ขยะประเภทบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ขยะประเภทนี้มีแหล่งกำเนิดจากวัสดุและบรรจุภัณฑ์หลายประเภท เช่น แก้ว กระดาษ กล่องเครื่องตีแบบ UHT (กล่องนม กล่องน้ำผลไม้ต่าง ๆ) กระป๋องเครื่องตีแบบ เศษโลหะ พลาสติก ฯลฯ อื่น ๆ อีกมาย เป็นต้น โดยขยะประเภทนี้สามารถนำมาผ่านกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ หรือการรีไซเคิล (Recycle) เพื่อแปรรูปกลับมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตได้อีก¹

1. ขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกจากครัวเรือน

ขยะมูลฝอยจากชุมชน ถือเป็นขยะมูลฝอยประเภทหลักที่พบเห็นได้มากและมีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของประชาชนมากที่สุด ขยะเหล่านี้ล้วนมีที่มาจากกิจกรรมอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนซึ่งเป็นหน่วยย่อยของชุมชน ขยะมูลฝอยจากครัวเรือนจึงเป็นแหล่งที่มาอันดับต้น ๆ ของขยะมูลฝอยในประเทศ เมื่อแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยจากครัวเรือนแล้วจะพบว่าขยะมูลฝอยที่นำมาใช้ใหม่ได้ คือ ของเสียพวกบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ กล่องเครื่องตีแบบ UHT ขวดพลาสติก กระป๋องเครื่องตีแบบ เศษโลหะ อลูมิเนียม เศษพลาสติก ยางรถยนต์ เป็นต้น โดยในการศึกษาวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ขอมุ่งศึกษาไปที่ขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภท “พลาสติก” ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เท่านั้น

วัสดุสังเคราะห์ที่เรียกว่า “พลาสติก” (Plastic) มีวัตถุดิบที่สำคัญที่ใช้สำหรับการผลิตพลาสติกคือ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน แร่ธาตุต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้อาจผลิตจากน้ำมันพืช และส่วนต่างๆ ของพืชได้เช่นกัน ประเภทของพลาสติกเมื่อแบ่งตามลักษณะ และคุณสมบัติของพอลิเมอร์ แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

- เทอร์โมพลาสติก (Thermoplastic) วัสดุประเภทนี้ ส่วนใหญ่มักได้จากปฏิกิริยาแอตดิชันพอลิเมอไรเซชัน พอลิเมอร์ประเภทนี้จะมีโครงสร้างโมเลกุลของสายโซ่พอลิเมอร์เป็นแบบเส้นตรงหรือแบบกิ่งสั้น ๆ สามารถละลายได้ดีในตัวทำละลายบางชนิด เมื่อได้รับความร้อนจะอ่อนตัว และหลอมเหลวเป็นของเหลวหนืด และเมื่อเย็นลงจะกลับแข็งคงรูปเช่นเดิมทำให้พลาสติกชนิดนี้แทบจะ 100 % สามารถนำกลับมารีไซเคิลหรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้

- เทอร์โมเซต (Thermosetting plastic) เป็นวัสดุที่ได้จากปฏิกิริยาคอนเดนเซชันพอลิเมอไรเซชัน พลาสติกประเภทนี้จะอ่อนนิ่มจนไหลได้ เมื่อได้รับความร้อนเพียงพอในครั้งแรก และเมื่อเย็นลงจะกลับแข็งคงรูป แต่การเกิดขึ้นแบบนี้จะเกิดได้ครั้งเดียวไม่สามารถทำได้หลายครั้งอย่างพลาสติกประเภทเทอร์โมพลาสติก พลาสติกชนิดนี้จึงไม่สามารถนำกลับมาขึ้นรูปใหม่ได้อีก

มีพลาสติกเพียงบางชนิดเท่านั้นที่สามารถนำมารีไซเคิล หรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ในปี ค.ศ. 1988 สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกแห่งอเมริกา หรือ The Society of the Plastics Industry Inc. (SPI) จึงได้กำหนดสัญลักษณ์รีไซเคิลที่มีลักษณะเป็นรูปลูกศรสามตัววนเป็นสามเหลี่ยม และมีการตัวเลขระบุเอาไว้เพื่อแสดงถึงชนิดของพลาสติกแต่ประเภทที่สามารถนำมารีไซเคิลได้²

พลาสติกที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ถูกแบ่งออกตามสัญลักษณ์เป็น 7 ประเภทตามตัวเลขกำกับ 1 – 7 ที่อยู่ในสัญลักษณ์รีไซเคิล ดังต่อไปนี้

¹ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

² MTEC, “เราสามารถนำพลาสติกมารีไซเคิลได้อย่างไร และพลาสติกชนิดไหนที่รีไซเคิลได้,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2560, จาก <https://www.mtec.or.th/academic-services/mtec-question-answer>

- หมายเลข 1 : PETE หรือ PET พลาสติกชนิดโพลิเอทิลีนเทเรฟทาเลต เป็นพลาสติกที่มีความใส ยืดหยุ่นสูงและป้องกันการซึมผ่านได้ดี จึงเหมาะสำหรับใส่น้ำอัดลม ขวดบรรจุน้ำดื่ม หรือน้ำมันพืช

- หมายเลข 2 : HDPE พลาสติกชนิดโพลิเอทิลีนชนิดความหนาแน่นสูง เป็นพลาสติกที่มีความยืดหยุ่นสูงและป้องกันการซึมผ่านได้ดี จึงเหมาะสำหรับทำถุงหิ้ว ขวดน้ำดื่ม ขวดนม น้ำผลไม้ โยเกิร์ต บรรจุภัณฑ์สำหรับน้ำยาทำความสะอาด แชมพูสระผม และ แป้งเด็ก เป็นต้น

- หมายเลข 3 : PVC พลาสติกชนิดโพลิไวนิลคลอไรด์ มีคุณสมบัติแข็งแรงทนสารเคมีสามารถทำเป็นสีได้ไม่จำกัด และทนน้ำได้ดี เหมาะสำหรับใช้ทำท่อน้ำ ฉนวนหุ้มสายไฟฟ้า กระเป๋าหนังเทียม ประตูพีวีซี ท่อน้ำประปา สายยางใส แผ่นฟิล์มสำหรับห่ออาหาร ม่านในห้องอาบน้ำ แผ่นกระเบื้องยาง แผ่นพลาสติกบูโตะ เป็นต้น

- หมายเลข 4 : LDPE พลาสติกชนิดโพลิเอทิลีนชนิดความหนาแน่นต่ำเป็นพลาสติกที่มีความยืดหยุ่นสูงเหนียว ไม่มีสีและกลิ่น เหมาะสำหรับบรรจุอาหารเย็น แต่ไม่เหมาะสำหรับการบรรจุอาหารร้อน จึงมักนำมาใช้ทำฟิล์มห่ออาหารและห่อของ ถุงใส่ขนมปัง ถุงเย็นสำหรับบรรจุ เป็นต้น

- หมายเลข 5 : PP พลาสติกชนิดโพลิโพรพิลีน เป็นพลาสติกที่มีความยืดหยุ่นสูง ทนสารเคมี สามารถใช้งานที่อุณหภูมิที่สูงถึง 175 องศาเซลเซียส จึงเหมาะสำหรับทำถุงร้อนบรรจุอาหาร หรือผลิตภัณฑ์บรรจุอาหารสำหรับนำเข้าไมโครเวฟ ถึง ตะกร้า กระบอกน้ำ ขวดบรรจุยา ขวดซอส แก้วโยเกิร์ต เป็นต้น

- หมายเลข 6 : PS พลาสติกชนิดโพลิสไตรีน มีคุณสมบัติง่ายต่อการขึ้นรูป มีน้ำหนักเบา สามารถพิมพ์สีส่นและลวดลายให้สวยงามได้ และสามารถใช้งานกับอุณหภูมิตั้งแต่ -10 องศาเซลเซียส ถึง -80 องศาเซลเซียส มักนำมาใช้ทำภาชนะบรรจุของใช้ เช่น โฟมใส่อาหาร เทปเพลง กล่อง ถ้วย จาน เป็นต้น สามารถนำมารีไซเคิลเป็นไม้แขวนเสื้อ ไม้บรรทัด แผงสวิทซ์ไฟ ฉนวนความร้อน ภาชนะใส่ไข่ รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

- หมายเลข 7 : Other พลาสติกชนิดอื่น ๆ พลาสติกชนิดอื่น ๆ คือพลาสติกที่ไม่ใช่พลาสติกทั้ง 6 ชนิดที่กล่าวมาข้างต้น หรืออาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกหลายชนิด หรือเป็นพลาสติกที่ไม่มีการระบุชื่อจำเพาะ แต่สามารถนำมาหลอมใหม่ได้³

2. การรีไซเคิลขยะพลาสติกจากครัวเรือน

การรีไซเคิล (Recycle) โดยทั่วไปเราใช้คำว่า Recycle ทับศัพท์ในภาษาไทยว่า รีไซเคิล แต่ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติไว้แล้วว่า รีไซเคิล คือ แปรใช้ใหม่ หมายถึง จะนำสิ่งใดมารีไซเคิล สิ่งนั้นจะต้องผ่านกระบวนการที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไป มีลักษณะของการแปลงผลิตภัณฑ์มาใช้ใหม่ ซึ่งแตกต่างจาก รียูส (Reuse) ที่หมายถึงการนำกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งเป็นการนำกลับมาใช้ใหม่โดยไม่ผ่านกระบวนการแปรสภาพใด ๆ แต่ในความเข้าใจและเคยชินของประชาชนทั่วไปในเรื่องเกี่ยวกับขยะประเภทพลาสติกยังคงใช้คำว่า “นำกลับมาใช้ใหม่” ในความหมายที่หมายถึงการรีไซเคิลพลาสติกอยู่เสมอ เพื่อความเข้าใจตรงกัน ในบทความนี้จะใช้ทั้งสามคำคือ คำว่า “แปรใช้ใหม่”, “นำกลับมาใช้ใหม่” และคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษคือ “รีไซเคิล” แทนความหมายของคำว่า Recycle ในภาษาอังกฤษ ขยะประเภทพลาสติกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะสินค้า และบรรจุภัณฑ์ส่วนมากทำมาจากพลาสติก แต่ขยะจากพลาสติกเหล่านี้เมื่อนำมาเผาจะก่อให้เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อม และพลาสติกบางชนิดย่อยสลายได้ยาก วิธีการที่ดี

³ คอลัมน์ CSR talk, “ต้นฉบับ 7 สัญลักษณ์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2560, จาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1425357068

⁴ ศ. ดร. กฤษณา ขูติมา, จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน, ปีที่ 7, ฉบับที่ 75, (2540)

และเหมาะสมสำหรับการกำจัดขยะพลาสติกก็คือ การรีไซเคิล เนื่องจากช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกแล้ว ยังช่วยลดพื้นที่ที่ใช้ในการกำจัดขยะด้วยการฝังกลบ ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Co2) ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ลดการนำทรัพยากรธรรมชาติกลับมาใช้ใหม่ ช่วยในการสงวนรักษาชีวิตสัตว์และพืชอีก ด้วยพลาสติกเกือบทุกประเภทสามารถนำกลับมาแปรใช้ใหม่ได้ โดยเฉพาะขยะที่เป็นพลาสติกจากการอุปโภคบริโภค ภายในครัวเรือนสามารถนำมารีไซเคิลได้ 7 ประเภทที่กล่าวไปข้างต้น ยกเว้นพลาสติกบางประเภทที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ ได้แก่ พลาสติกชนิดยูเรีย เมลามีน และอีพอกซี

3. มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศในการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

3.1 ประเทศญี่ปุ่น : ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือการ recycle นั้น หากพิจารณาจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการก่อให้เกิดขยะพลาสติกในครัวเรือนของประเทศญี่ปุ่น จะประกอบไปด้วยมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

- *มาตรการที่มีผลต่อผู้บริโภค* มีการกำหนดหน้าที่ของผู้บริโภคไว้อย่างกว้าง ๆ ใน กฎหมายว่าด้วยการจัดการของเสียและความสะอาดสาธารณะ (Waste Management and Public Cleansing Law) ความว่า ผู้บริโภคในฐานะที่เป็นผู้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยจากครัวเรือน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของขยะมูลฝอยชุมชน มีหน้าที่ในการส่งเสริมการรีไซเคิล โดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถรีไซเคิลได้ เพื่อลดการเกิดขยะที่ต้องกำจัดทิ้ง หรือต้องแยกขยะที่จะต้องกำจัดทิ้งด้วยวิธีอื่นนอกจากขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ และยังต้องร่วมมือกับรัฐบาลกลาง และท้องถิ่นในการพยายามที่จะลดและจัดการขยะอย่างเหมาะสม⁵

นอกจากนี้ กฎหมาย Law for the Promotion of Sorted Collection and Recycling of Containers and Packaging ซึ่งบังคับใช้กับขยะบรรจุภัณฑ์และหีบห่อโดยเฉพาะ รวมถึงขยะบรรจุภัณฑ์และหีบห่อที่ทำจากพลาสติกซึ่งเป็นขยะจำพวกพลาสติกที่มีแหล่งกำเนิดจากการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ได้กำหนดให้ผู้บริโภคต้องคัดแยกขยะบรรจุภัณฑ์ตามสัญลักษณ์บ่งชี้ประเภทของขยะหรือเกณฑ์กำหนดของเทศบาล และเลือกซื้อสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่รีไซเคิลได้ ลดการใช้บรรจุภัณฑ์อย่างฟุ่มเฟือย และเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ชนิดเติม (refill)⁶

- *มาตรการที่มีผลต่อผู้ผลิต* กฎหมายว่าด้วยการจัดการของเสียและความสะอาดสาธารณะ (Waste Management and Public Cleansing Law) วางหลักไว้ว่า ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ในการกำจัดขยะ (ขยะจากอุตสาหกรรม) ซึ่งเกิดจากการกิจกรรมในธุรกิจของตนอย่างเหมาะสม ต้องลดขยะผ่านกระบวนการรีไซเคิลและการ

⁵ Waste Management and Public Cleansing Law
Article 2-3 Responsibilities of Citizens

The citizens shall cooperate with the central government and local governments in their activities for waste reduction by restricting their waste discharge, using recycled Articles or otherwise contributing toward the recycling and re-use of waste, sorting waste prior to discharge, managing of waste by themselves as far as possible and so on.

⁶ Act on the Promotion of Sorted Collection and Recycling of Containers and Packaging Chapter 2 Basic Policies

Article 4 Responsibility of Business Operators and Consumers Business operators and consumers shall endeavor to reduce waste containers and packaging discharged through rationalization of use of containers and packaging by using recyclable containers and packaging and reducing the excess use of containers and packaging. Business operators and consumers shall also endeavor to promote the sorted collection of waste containers and packaging and recycling, etc. of waste containers and packaging that conform to the sorting standards through use, etc. of things obtained by recycling waste containers and packaging that conform to the sorting standards or things using such things.

กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่ามีการจัดการขยะอย่างเหมาะสม ผู้ประกอบการธุรกิจต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ง่ายต่อการจัดการ และผู้ประกอบการต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะเหล่านี้ด้วย

ส่วนกฎหมาย Law for the Promotion of Sorted Collection and Recycling of Containers and Packaging ส่งผลให้ผู้ผลิตคือบรรดาธุรกิจต่าง ๆ ในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ "ภาชนะและสิ่งห่อหุ้ม" ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อกระบวนการรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมในการรีไซเคิลให้กับสมาคมรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์และหีบห่อแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Containers and Packaging Recycling Association หรือ JCPRA) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรีไซเคิลผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากธุรกิจของตน กฎหมายฉบับนี้มีการกำหนดบทลงโทษกรณีที่ธุรกิจที่ถูกกำหนดให้มีหน้าที่ในการจัดการรีไซเคิลไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว บทลงโทษจะเริ่มตั้งแต่การตักเตือน ไปจนถึงการระงับ การปรับเงิน

- *มาตรการที่มีผลต่อภาครัฐ* กฎหมาย Waste Management and Public Cleansing Law ได้มีการกำหนดหน้าที่อย่างกว้างไว้โดย รัฐบาลกลางมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทุกฝ่ายในการปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบ รัฐบาลกลางต้องบัญญัติและดำเนินการขึ้นพื้นฐานรวมถึงกลยุทธ์ที่เข้มข้นในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับขยะ ประกาศใช้กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยี และจัดการสนับสนุนทางการเงินและเทคโนโลยีให้กับเทศบาลและจังหวัดต่าง ๆ

นอกจากนี้ กฎหมาย Law for the Promotion of Sorted Collection and Recycling of Containers and Packaging กำหนดให้ “เทศบาล” หรือ “ท้องถิ่น” มีหน้าที่เป็นตัวกลาง โดยเป็นคู่สัญญากับสมาคมรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ และหีบห่อแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Containers and Packaging Recycling Association หรือ JCPRA) และมีหน้าที่จัดตั้งแผนการจัดการเก็บขยะบรรจุภัณฑ์ที่แหล่ง และจัดการเบื้องต้น รวมทั้งจัดเก็บขยะที่ผ่านกระบวนการแล้วเหล่านั้นในสถานที่ที่กำหนด เพื่อเตรียมวัสดุให้พร้อมสำหรับการส่งต่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิล นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการรณรงค์ให้ครัวเรือนมีส่วนร่วมช่วยรับผิดชอบโดยการแยกขยะ เพื่อให้สะดวกต่อการจัดเก็บ

- *มาตรการที่มีผลต่อผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิล* Law for the Promotion of Sorted Collection and Recycling of Containers and Packaging กำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิลรับรีไซเคิลวัสดุที่เทศบาลจัดเก็บมา โดยสามารถเสนอราคาแข่งขันไปยังสมาคมรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์และหีบห่อแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Containers and Packaging Recycling Association หรือ JCPRA) แล้วดำเนินการแปรวัสดุที่ได้รับจากเทศบาลมาใช้ใหม่ให้กลายเป็น "ทรัพยากร" และขายทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่จากการรีไซเคิลนั้นแก่ธุรกิจที่ผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิล

3.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี : มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือการ recycle ดังต่อไปนี้

- *มาตรการที่มีผลต่อผู้บริโภค* มีการกำหนดหน้าที่ให้กับประชาชนในแต่ละครัวเรือนในฐานะผู้ทำให้เกิดขยะหรือเจ้าของขยะ (owners of waste)⁷ จะต้องแยกขยะ โดยแยกออกเป็น แก้ว กระดาษ เสื้อผ้าเก่า ขยะอินทรีย์ ภาชนะบรรจุภัณฑ์ขยะอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า แบตเตอรี่ โลหะ ขยะที่มีขนาดใหญ่และของเสียอันตราย และแยกเก็บขนเพื่อนำไปรีไซเคิลโดยผู้ผลิตสินค้า หรือบริษัทเอกชน

- *มาตรการที่มีผลต่อผู้ผลิต* ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีหน้าที่ในการทำให้แน่ใจได้ว่าอัตราการรีไซเคิลขยะบรรจุภัณฑ์จากครัวเรือนจะเป็นไปตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ โดยเป้าหมายในการรีไซเคิลขยะ

⁷ Closed Substance Cycle Waste Management Act

Article 5 Basic Obligations in Closed Substance Cycle Waste Management

2) Producers and owners of waste are obligated to recycle the waste in question pursuant to Article 6. Where no other consequences result from this Act, waste recycling has priority over waste disposal. High-quality recycling appropriate for the type and the nature of the waste in question is to be pursued. To the extent required to fulfil requirements pursuant to Articles 4 and 5, waste for recovery shall be separated for storage and treatment.

ประเภทพลาสติกอยู่ที่ 60% ผู้ค้าปลีกและบริษัทที่ผลิตบรรจุภัณฑ์จำเป็นต้องรับและรีไซเคิลบรรดาขยะบรรจุภัณฑ์จากผู้บริโภค หรืออีกทางหนึ่งคือ บริษัทดังกล่าวอาจทำสัญญากับบุคคลที่ 3 เพื่อให้มีการเก็บรวบรวมบรรดาขยะบรรจุภัณฑ์ของตนและทำให้แน่ใจว่าเป้าหมายในการรีไซเคิลที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ได้ถูกดำเนินการ

- *มาตรการที่มีผลต่อภาครัฐ* รัฐบาลกลางของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการขยะโดยมุ่งเน้นที่การเลี่ยงการก่อให้เกิดขยะและสนับสนุนการนำกลับมาใช้ใหม่เพื่อเป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลเยอรมนีได้ริเริ่มด้วยการก่อตั้งกรอบการทำงานระดับชาติที่ครอบคลุมการส่งเสริมการรีไซเคิลซึ่งกรอบการทำงานนี้ประกอบไปด้วย เป้าหมายอัตราการรีไซเคิลขยะชุมชนในระดับสูง, นโยบายหลักการความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) ในรายที่มีการใช้บรรจุภัณฑ์, ระบบการเก็บเงินค้ำมัดจำสำหรับบรรจุภัณฑ์ที่บรรจุเครื่องดื่ม และ ข้อกำหนดสำหรับองค์กรภาคธุรกิจในการคัดแยกขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ เป็นต้น⁸

4. มาตรการทางกฎหมายที่ส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ในประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่(Recycle) ของไทยไม่มีการบัญญัติชัดเจนแยกออกจากกฎหมายการจัดการขยะมูลฝอยอื่น ๆ อย่างเช่นในญี่ปุ่น แต่บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับในลักษณะที่เป็นการแทรกตัวอยู่ในกฎหมายอื่น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นเพียงส่วนย่อยของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยโดยตรงหรือเป็นการเฉพาะในฉบับเดียวกันที่สามารถนำมาใช้ควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยแบบเบ็ดเสร็จ ส่วนมากแนวทางการส่งเสริมการขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่(Recycle) ของไทยมักพบในรูปแบบของนโยบาย สำหรับนโยบายการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ของไทย พบเป็นส่วนย่อยในหลักการใหญ่ในแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สำคัญของภาครัฐ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564, นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579, แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2564, Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

⁸ Article 7 Requirements for Closed Substance Cycle Waste Management

(1) The Federal Government is herewith authorised, after hearing the concerned parties (Article 60), to issue statutory ordinances, with the consent of the Bundesrat, and to the extent required to fulfil obligations pursuant to Article 5, especially those ensuring safe recycling, that accomplish the following:

1. restrict the binding or the residues of certain waste in products, specified by type, nature and content substances,
2. mandate requirements for separation, transport and storage of waste,
3. mandate requirements for waste provision, supply, collection and collection by retrieval and transport systems,

4. mandate the following for certain waste, recycling of which, due to the type, nature or amount of the waste in question, is particularly liable to impair the public interest, especially the natural resources requiring protection that are listed in Article 10 para. 4, by area of origin, place of origin or initial product:

a) that such waste may be put into circulation, or recycled, only in certain amounts or types, or only for certain purposes,

b) that certain types of such waste may not be put into circulation,

5. mandate that relevant waste owners are obligated, when they supply waste to third parties, to notify such parties concerning the requirements resulting from these statutory ordinances,

6. mandate labelling obligations with regard to waste.

ฉบับผ่านความเห็นชอบจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557, แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 - 2564, และ นโยบายการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

หากพิจารณาจากตัวบทกฎหมายเท่าที่มีในประเทศไทยจะพบว่า มีมาตรการทางกฎหมายของไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ดังต่อไปนี้

- *มาตรการที่มีผลต่อผู้บริโภค* ในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 31, มาตรา 32 และมาตรา 33 นั้นต่างกำหนดเพียงว่า “ผู้ใด” ก็คือประชาชนทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็ใครก็ตาม ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูล สิ่งโสโครกต่าง ๆ ลงในที่สาธารณะ บนถนน หรือทางน้ำ ลักษณะของบทบัญญัติเป็นไปในลักษณะของการ “ห้าม” แต่ไม่ได้มีการกำหนดหน้าที่ให้ประชาชน หรือสถานประกอบการ ห้างร้านต่าง ๆ ต้องคัดแยกขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นครัวเรือนหรือกิจการของตน⁹ อย่างเช่นในกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะของประเทศญี่ปุ่นหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่ระบุว่าประชาชนทุกคนมีหน้าที่ในการคัดแยกขยะก่อนจะส่งให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดเก็บ ส่วนในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ที่มีการแก้ไขใหม่นั้น มาตรา 34/1 ก็กำหนดให้หน้าที่ในการเก็บ ขน กำจัด สิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของส่วนราชการท้องถิ่น ไม่ได้มีการกล่าวถึงการกำหนดหน้าที่ในการลดหรือคัดแยกขยะมูลฝอย ว่าควรเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน สถานประกอบการ ห้างร้านหรือเป็นหน้าที่ของฝ่ายใดอย่างชัดเจน

- *มาตรการที่มีผลต่อผู้ผลิต* หลักการ PPP มีชื่อเป็นทางการว่า “หลักการผลักดันทุนทางสิ่งแวดล้อมกลับเข้าสู่ผู้ก่อ (Internalization of Environmental Costs)” แต่คนส่วนใหญ่นิยมเรียกว่า The Polluter Pays Principle สำระสำคัญคือ การกำหนดให้ผู้ก่อให้เกิดมลพิษมีหน้าที่แบกรับภาระการลงทุนและออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด (Internalization of environmental costs) ที่จำเป็นสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรมของตน รวมทั้งมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษทั้งหมดที่รัฐได้ดำเนินการไปเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และหากเกิดความเสียหายต่อชีวิต สุขภาพอนามัย หรือทรัพย์สินของผู้ใด ผู้ก่อมลพิษต้องมีหน้าที่ในการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายด้วย ซึ่งหลักการนี้ยังไม่ปรากฏแพร่หลายในกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยมากนัก¹⁰

ในประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์ หรือกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ในการส่งเสริมการรีไซเคิลขยะพลาสติกจากครัวเรือนเพื่อบังคับใช้กับภาคธุรกิจ ไม่มีกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ให้องค์กรผู้ผลิตนำขยะที่เกิดจากการผลิตหรือการใช้กับสินค้าของภาคธุรกิจของตนกลับมารีไซเคิล ไม่ว่าจะเป็วิธีใดโดยการรีไซเคิลเองหรือผ่านบริษัทหรือองค์กรที่เป็นตัวแทนก็ตาม

- *มาตรการที่มีผลต่อภาครัฐ* มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ที่มีผลต่อภาครัฐในประเทศไทยนั้นมีมากมายหลายฉบับ โดยส่วนมากจะมีลักษณะเป็นการมอบอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นเป็นผู้อนุมัติในการจัดการขยะอย่างกว้าง ๆ ไม่มีมีการกล่าวถึงการกำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานท้องถิ่นหรือภาครัฐเป็นผู้มีหน้าที่ในการส่งเสริมการรีไซเคิลอย่างชัดเจนเหมือนอย่างกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งรวมถึงขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกจากครัวเรือนด้วย ไว้ที่ราชการส่วนท้องถิ่น โดยเป็นการให้อำนาจอย่างกว้างๆ ในการที่จะให้ราชการส่วนท้องถิ่นไปออกข้อบังคับเพื่อปรับใช้กับแต่ละท้องถิ่นของตนเอง เมื่อราชการส่วน

⁹ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 31, มาตรา 32, มาตรา 33.

¹⁰ “เอกสารประกอบการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 2 – 6 สำหรับ 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ,” ในโครงการรวบรวมบทบัญญัติกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม, จัดโดยกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ มูลนิธิศูนย์กฎหมายสิ่งแวดล้อม ประเทศไทย, 2555 : น.12.

ท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตราชการส่วนท้องถิ่นของตนแล้วนั้น จึงไม่สามารถที่จะทำการปฏิเสธไม่ทำการเก็บ ขน หรือกำจัดหรือมูลฝอยได้

บทสรุป

จากการศึกษาทั้งสภาพปัญหาของประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี แล้วนั้นผู้เขียนเห็นว่า ทั้งสองประเทศล้วนมีแนวทางในการส่งเสริมการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ โดยล้วนมีนโยบายมุ่งเน้นการรีไซเคิลให้มีอัตราสูงสุดเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดอัตราการเกิดขยะในประเทศด้วย โดยทั้งประเทศไทยและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นประเทศที่มีทั้งนโยบายส่งเสริมการนำขยะกลับมาแปรใช้ใหม่ทั้งในเชิงสมัครใจ และการบังคับในลักษณะของตัวบทกฎหมาย โดยกฎหมายของทั้งสองประเทศมีลักษณะของการเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและของเสียโดยเฉพาะ ในขณะที่ประเทศไทยการจัดการขยะยังไม่มีกฎหมายควบคุมโดยเฉพาะ มีแต่เพียงกฎหมายที่เป็นหลักการในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการขยะ และกำหนดแนวทางในการจัดการอย่างคร่าว ๆ แทรกอยู่ในกฎหมายหลาย ๆ ฉบับ

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางในการปรับเปลี่ยนและนำข้อดีข้อเสียของแต่ละประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทยดังต่อไปนี้

- ประเทศไทยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกจากครัวเรือนกลับมาใช้ใหม่โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการต้นทาง ทั้งในเชิงของผู้ผลิตที่มีการมอบหน้าที่และความรับผิดชอบให้ผู้ผลิต ในการหาวิธีการที่จะลดการก่อให้เกิดขยะมูลฝอยทุกประเภทรวมทั้งพลาสติกด้วยการมอบภาระให้มากขึ้นตามปริมาณขยะที่เกิดจากบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้ผลิตสินค้า รวมทั้งการให้ผู้ผลิตเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการรีไซเคิลด้วย นอกจากนี้ กระบวนการต้นทางในชั้นผู้บริโภคที่ไทยควรให้ความสำคัญก็คือ การคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือนประเภทพลาสติกออกจากขยะประเภทอื่น ๆ เนื่องจากขยะเหล่านี้มีมูลค่าและส่วนมากสามารถนำมารีไซเคิลใหม่ได้เกือบทั้งหมด เพราะหัวใจสำคัญของการนำแปรมาใช้ใหม่(recycle) นั้นจะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดการคัดแยกขยะควบคู่กันไปด้วย

- ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรีไซเคิลของทุกภาคส่วนทั้งรัฐบาล ท้องถิ่น เอกชนและ ภาคประชาชน โดยมอบให้เป็นภาระหน้าที่ของทุกภาคส่วนตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ประกอบการรีไซเคิลและแม้แต่เทศบาลที่เป็นองค์กรท้องถิ่นของรัฐ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมนี้ไม่เพียงทำได้โดยผ่านกฎหมายเท่านั้น แต่ยังสามารถทำผ่านนโยบายรัฐเช่นการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงคุณค่า และประโยชน์ของการนำขยะกลับมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิล

- มีการปรับปรุงและผลักดันให้มีกฎหมายที่เป็นแม่แบบหรือกฎระเบียบที่ใช้ในการควบคุมและดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยประเภทพลาสติกจากครัวเรือนอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง รัฐและเจ้าหน้าที่รัฐต้องนำกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มาใช้อย่างจริงจัง สำหรับประเทศไทยหากจะรอกการรวบรวมกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะทั้งหมดแล้วนำมาปรับปรุงเป็นกฎหมายฉบับใหม่นั้นอาจใช้เวลานานเกินไป อีกทั้งในการร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมาอีกฉบับเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและต้องผ่านหลายขั้นตอนจึงอาจไม่สะดวกและไม่ทันกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้ ผู้เขียนเห็นว่าในปัจจุบันมีกฎหมายอยู่ 2 ฉบับที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดการรีไซเคิลขยะพลาสติกจากครัวเรือนได้โดยตรง คือ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และ พระราชบัญญัติ สรรพสามิต พ.ศ. 2527 โดยเสนอแนวทางแก้ไข ดังนี้ เสนอให้เพิ่มเติมเนื้อหาในเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 การกำหนดหน้าที่ให้ประชาชนทุกคนสถานประกอบกิจการ ห้าง ร้าน ต้องรับผิดชอบในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และเสนอให้มีแก้ไขพระราชบัญญัติพิกัตอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 โดยกำหนดให้สินค้าบรรจุภัณฑ์ที่มาจากพลาสติกถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อให้สินค้าบรรจุภัณฑ์จากพลาสติกมีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการเพิ่มต้นทุนให้กับผู้ผลิต ผู้นำเข้าบรรจุภัณฑ์ประเภทพลาสติก และเพิ่มต้นทุนให้กับผู้ผลิตสินค้าที่ต้องใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจาก

พลาสติก ในขณะที่เดียวกันเสนอให้ยกเว้นภาษีสรรพสามิตแก่ผู้ผลิตและนำเข้าสินค้าบรรจุภัณฑ์ประเภทที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพิจารณายกเว้นภาษีให้กับผู้ผลิตหรือสถานประกอบการที่มีการจัดทำระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ของตนเพื่อนำกลับไปรีไซเคิลหรือผู้ผลิตที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุที่มาจากวัสดุรีไซเคิล

บรรณานุกรม

บทความ

กฤษณา ชูติมา. จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน. ปีที่ 7. ฉบับที่ 75. (2540).

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

MTEC. “เราสามารถนำพลาสติกมารีไซเคิลได้อย่างไร และพลาสติกชนิดไหนที่รีไซเคิลได้.” <https://www.mtec.or.th/academic-services/mtec-question-answer>, 25 ธันวาคม 2560.

คอลัมน์ CSR talk. “ต้นฉบับ 7 สัญลักษณ์.” https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1425357068, 25 ธันวาคม 2560.

เอกสารประกอบการประชุมการสัมมนา

“เอกสารประกอบการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 2 – 6 สำหรับ 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ,” ในโครงการรวบรวม
บทบัญญัติกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม, จัดโดยกรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ มูลนิธิศูนย์กฎหมายสิ่งแวดล้อมประเทศไทย, 2555 : น.
12.

เอกสารอื่น ๆ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535.

OTHER DOCUMENT

Act on the Promotion of Sorted Collection and Recycling of Containers and Packaging (Act No. 102 of June 16, 1995).

Closed Substance Cycle Waste Management Act.

Waste Management and Public Cleansing Law.